

**ساختار سیاسی، اجتماعی و فرهنگی کوه گیلویه و بویراحمد
در گذر تاریخ ایران زمین
با تکیه بر تاریخچه‌ی ایل رئیس برایی
« جلد چهارم »**

طبیعت دهکده‌ی تنگ‌رواق، سکونتگاه طایفه‌ای از قوم رئیس در محاصره‌ی چهار خط
لوله‌ی گاز سراسری در شهرستان دنا

تحقیق و تالیف :

محمدقلی دانشفر ابراهیمی

۱۴۰۰.ش

سرشناسه	:	دانشفر ابراهیمی، محمدقلی، ۱۳۳۶ -
عنوان و نام پدیدآور	:	ساختار سیاسی، اجتماعی و فرهنگی کوه گیلویه و بویراحمد در گذر تاریخ ایران زمین با تکیه بر تاریخچه‌ی ایل رئیس برایی / مولف محمدقلی دانشفر ابراهیمی.
مشخصات نشر	:	بوشهر، انتشارات عصر جوان، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	:	۱۲۷۴ ص، مصور(رنگی).
شابک دوره‌ای اصلی	:	978-622-253-149-2
شابک فرعی	:	978-622-253-155-3
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیبیا
موضوع	:	کهگیلویه و بویراحمد
موضوع	:	Kohgiluyeh va Boyer-Ahmad (Iran : Province)
موضوع	:	کهگیلویه و بویراحمد -- تاریخ
موضوع	:	Kohgiluyeh va Boyer-Ahmad (Iran : Province) -- History
رده‌بندی کنگره	:	
رده‌بندی دیویی	:	
شماره کتابشناسی ملی	:	

ساختار سیاسی، اجتماعی و فرهنگی کوه گیلویه و بویراحمد

در گذر تاریخ ایران زمین با تکیه بر تاریخچه‌ی ایل رئیس برایی «جلد چهارم»

مؤلف	:	محمدقلی دانشفر ابراهیمی
ناشر	:	عصر جوان
صفحه آرا	:	الناز فرهمند
ویراستار	:	دکتر عباسعلی ابراهیمی مهر دکترای ادبیات فارسی، عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج
تیراژ	:	۲۰۰ جلد
نوبت چاپ	:	اول ۱۴۰۰
تعداد صفحات	:	۱۲۷۴ صفحه
قطع	:	وزیری
قیمت	:	
شابک دوره‌ای اصلی	:	978-622-253-149-2
شابک فرعی	:	978-622-253-155-3
لیتوگرافی، چاپ و صحافی	:	

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه جلد چهارم.....	۱۳
فصل شانزدهم : ساختار سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اداری شهرستان دنا به مرکزیت سی سخت	
رود گرم (بشار).....	۱۶
تشکیلات سیاسی.....	۱۷
تاریخچه تأسیس بخشداری دروهان به مرکزیت (سی سخت).....	۱۸
گذری برتاریخچه بهداشت و درمان درسی سخت.....	۲۰
تاریخچه ای از آموزش و پرورش سنتی و کلاسیک در منطقه بویراحمدسفلی.....	۲۶
- حوزه سی سخت.....	۲۶
تصویر در دسترس تعدادی از پیشکسوتان و پیشگامان تعلیم و تربیت بویراحمدسفلی.....	۴۹
آموزش سنتی و کلاسیک در پاتاوه.....	۵۴
آموزش کلاسیک در حوزه دلی بهرام بیگی (باملکی)، پاتاوه، کبگیان، مارگون، لوداب.....	۵۷
آموزش کلاسیک در مجموعه روستاهای احمدغریب، سمرون، گورگنجور.....	۶۱
آموزش سنتی حوزه سادات محمودی - ملامکتبی ها.....	۶۲
آموزش نوین.....	۶۳
حوزه برایی (تمنک، ده برایی، شترخون، تنگ رواق).....	۶۵
آموزش کلاسیک در روستای تمنک برایی.....	۶۵
عکس تعدادی از فرهنگیان پیشکسوت حوزه برایی - تمنک.....	۶۶
آموزش کلاسیک در روستای شترخون.....	۷۳
آموزش کلاسیک در روستای تنگ رواق.....	۷۳
اسامی (سپاهیان دانش (سرباز معلم) مأمور به خدمت در روستای تنگ رواق بویراحمد ۱۳۴۵-۱۳۵۰.....	۷۵
معلمین غیربومی بومی دبستان تنگ رواق ۱۳۵۹-۱۳۵۰.....	۷۸

اولین معلمین بومی روستای تنگ‌رواق	۷۸
تصویری از کتاب‌های درسی آموزشی مقاطع مختلف از دوران دارالفنون تا عصر حاضر.....	۸۸
تصویر نمونه کتاب‌های درسی ابتدایی تا متوسطه از دارالفنون تا عصر حاضر.....	۱۰۳
چند نمونه از تألیفات دکتر محمدحسین دانشفر در زمینه نفت و گاز	۱۲۷
اشتغال پایدار و شکوفایی استان با توسعه میادین نفتی بویراحمد	۱۳۲
(۱) میدان ریگ	۱۳۲
(۲) میدان شوروم	۱۳۳
(۳) میدان دودرو	۱۳۳
منابع فصل شانزدهم	۱۳۶

فصل هفدهم : قوم رئیس و ذکر برخی از نقاط رئیس‌نشین در داخل و خارج استان کهگیلویه و بویراحمد

قوم رئیس	۱۴۰
- تعریف واژه (رئیس)	۱۴۰
- پیشینه تاریخی قوم رئیس	۱۴۰
- مکان برخی از تیره، طوایف و خاندان‌های با پیشوند رئیس	۱۴۱
تاریخ و جغرافیای مختصر منطقه سی‌سخت مرکز فرمانداری شهرستان دنا	۱۴۳
پیشینه سی‌سخت، برگرفته از گزارش گروه عشایری، مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران ۱۳۴۷	۱۴۴
- موقعیت شهر سی‌سخت	۱۴۴
مشخصات کلی اولادهای مقیم سی‌سخت وحومه شهرستان دنا.....	۱۴۷
- روایت دوم در مورد پیشینه تاریخی سی‌سخت	۱۵۱
- شجره رئیس‌های مقیم سی‌سخت از رئیس‌های زی‌زی یا شوانکاره(شبانکاره دشتستان)؟.....	۱۵۵
اقدامات ملا قباد فرزند ملا محمدقلی اول	۱۷۱
- اقدامات ملاقباد در حوزه‌ی عمران و آبادانی در منطقه سی‌سخت	۱۷۱
برخی از رویدادهای مهم سی‌سخت	۱۸۳
- ساخت قلعه و استحکامات نظامی، دفاعی توسط ملاقباد و مردم سی‌سخت	۱۸۴
- اقدامات قبادخان سی‌سختی در راستای ایجاد تحولات فرهنگی و آموزشی در دوره ملوک الطوایفی خوانین بویراحمد	۱۸۵
- پیشینه بهداشت و درمان در سی‌سخت	۲۰
تصویر بزرگانی از قوم ایل رئیس منتسب به(ملوک شبانکاره) مقیم سی‌سخت، فارس و دشتستان(خانواده ملا قباد)	۲۲۳
تصویر در دسترس بزرگانی از قوم رئیس سی‌سخت(خانواده رئیس یعقوب) و دیگر بزرگان و رئیسان سی‌سختی.....	۲۲۵
تصویر بزرگانی از قوم رئیس در سروک یاسوج ونقاره‌خانه و توابع سی‌سخت	۲۲۷
تصویر در دسترس تعدادی از بزرگان سایر قبایل مقیم سی‌سخت وتوابع	۲۲۸
مبلغین و روحانیون اولیه مقیم سی‌سخت.....	۲۲۹

۲۳۸	رئیس‌های دلواری
۲۳۸	- روایت اول؛
۲۳۸	- روایت دوم؛
۲۳۹	رئیس‌های ساکن در کوخدان
۲۴۰	اولاد ملا ابراهیم و رئیس علی کرم برای ساکن در کوخدان
۲۴۱	رئیس‌های سروکی و فارس مشهور به طایفه کهپانی (ده پاگه فارس)
۲۴۱	تصویر تعدادی از رئیس‌های سروکی و فارس مشهور به طایفه کهپانی (ده پاگه فارس)
۲۴۶	شجره اولاد محمد صالح فرزند رئیس غلامحسین
۲۴۹	- رئیس‌های برای بختیاری
۲۵۱	- رئیس‌های مهد (دهدشت)، نقاره‌خانه، دروهان
۲۵۱	- رئیس‌های دنا
۲۵۷	طایفه رئیس دنا در روستای خونگاه بخش پاتاوه شهرستان دنا
۲۷۰	تصویر در دسترس تعدادی از نوادگان و بازماندگان رئیس عبدالله دنا (خونگاه)
۲۷۲	طایفه‌ی مستقل و رئیس‌های کره‌ای از شاخه‌ی بویراحمد سفلی بخش مرکزی شهرستان دنا
۲۷۹	- رئیس‌های کره‌ای
۲۸۲	تصویر تعدادی از اسناد و عکس در دسترس بزرگانی از رئیس‌های مقیم کره
۲۸۲	رئیس‌های دره‌ای (دوراهی) سادات محمودی، شهرستان دنا
۲۸۸	- رئیس‌های ساکن میمند و خرسان سادات محمودی
۲۸۸	- رئیس‌های دشتی ممسنی
۲۹۱	عکس در دسترس تعدادی از بزرگان رئیس‌های دشتی ممسنی
۲۹۴	- رئیس‌های میدجان (میدگان)
۲۹۷	تصویر بزرگانی از رئیس‌های میدجانی (میدگانی)
۳۰۴	- رئیس‌های ساکن در مادوان، سررود (بویراحمد)
۳۰۴	- رئیس‌های یونکی بخش فالارد بختیاری
۳۰۵	- رئیس‌های ایل باستانی کرابی کهگیلویه
۳۰۶	- رئیس‌های میان‌تنگان بویراحمد
۳۱۶	تصویر جمعی از بزرگان قوم رئیس در مناطق مختلف
۳۲۷	منابع فصل هفدهم
۳۲۸	- ایل رئیس

فصل هجدهم : ایل رئیس برای و نویی در گذر تاریخ کهگیلویه و بویراحمد به قلم نویسندگان و

پژوهشگران تاریخ محلی

۳۳۴	دوران حاکمیت سلسله زندیه مؤسس
-----	-------------------------------

معنی زندیه در لغت‌نامه دهخدا.....	۳۳۷
۱. دوره‌ی حاکمیت کریم‌خان مؤسس سلسله زندیه	۳۳۸
۲. دوران حاکمیت لطفعلی‌خان آخرین دودمان زندیه	۳۴۰
۳. دوران حاکمیت سلسله قاجاریه، آقامحمدخان قاجار مؤسس سلسله قاجار	۳۴۱
۴. دوران حاکمیت خانیاباخان جهانبانی (فتحعلی‌شاه قاجار).....	۳۴۴
۵. دوران کلانتری حاج محمدابراهیم‌خان کلانتر فارس	۳۴۷
دوره‌ی حاکمیت محمدعلی‌خان برایی به قلم پژوهشگران تاریخ محلی.....	۳۴۸
۱. آقای محمود باور، مؤلف کتاب «کوه‌گیلویه و ایلات آن ۱۳۲۴ ش» کارمند اسبق شرکت نفت گچساران و آغاجری	۳۴۸
۲. عزیز کیاوند(رخش خورشید) نویسنده کتاب "حکومت، سیاست و عشایر"، ۱۳۶۸.....	۳۵۰
۳. ایلات و عشایر(مسائل ایران و خاورمیانه، تهران، انتشارات آگاه).....	۳۵۲
۴. آقای دکتر جواد صفی‌نژاد مؤلف «کتاب عشایر مرکزی ایران ۱۳۶۸»	۳۵۲
۵. آقای نورمحمد مجیدی کرابی طیبی، ۱۳۷۱	۳۵۴
۶. آقای یعقوب غفاری «شناسنامه ایلات و عشایر استان کهگیلویه و بویراحمد، ۱۳۷۴»	۳۵۸
۷. آقای سیدمصطفی تقوی‌مقدم	۳۵۹
۸. آقای سیدجمشید حسینی‌خواه مؤلف کتاب "بویراحمد و رستم گاهواره"، تاریخ ۱۳۷۸.....	۳۶۱
۹. آقای کاووس تابان سیرت	۳۶۱
۱۰. آقای دکتر سید حامد اکبری «رجال بویراحمد، ۱۳۸۰»	۳۶۳
۱۱. آقای پیمان متین و خانم معصومه ابراهیمی «لرها / اقوام ایرانی، ۱۳۸۴»	۳۶۶
۱۲. آقای اله‌بخش آذر پیوند مولف کتاب «تحولات سیاسی کشور و جنگ گجستان، ۱۳۸۴»	۳۶۶
۱۳. آقای عبدالعلی خسروی قاید بختیار «فرهنگ سیاسی عشایر جنوب ایران، ۱۳۸۴»	۳۶۸
۱۴. حاج اسفندیار رشیدی «دایرة‌المعارف عمومی با تکیه بر کهگیلویه و بویراحمد، ۱۳۸۶»	۳۶۸
۱۵. آقای محمدجعفر جعفری «نام‌آوران گمنام با تکیه بر تاریخ جلیل، بویراحمد، بختیاری و ممسنی، ۱۳۸۸»	۳۶۹
۱۶. آقای عمران شکیبایی، «خاک تابناک، تاریخ سی‌سخت و مردمان آن، ۱۳۹۳»	۳۷۰
۱۷. آقای نیکنام حسینی‌پور «سی‌سخت، نگین دنا، ۱۳۹۶»	۳۷۱
۱۸. آقای سعید پرندوار «در توصیف خوانین بویراحمد، سایت اینترنتی مردم استان کهگیلویه و بویراحمد»	۳۷۲
۱۹. آقای ستار صدری «بررسی اوضاع سیاسی، اجتماعی ایل بویراحمد، ۱۳۹۵»	۳۷۳
۲۰. دکتر محمدمهدی روشنفکر «نوسازی و جامعه‌ی ایلی بویراحمد در دوره پهلوی، ۱۳۹۷»	۳۷۳
۲۱. آقای نورمحمد مجیدی «تاریخ و جغرافیای کهگیلویه و بویراحمد، پاییز ۱۳۷۱»	۳۷۵
۲۲. صفی‌نژاد «جامعه‌شناسی ایلات و عشایر ایران، ۱۳۹۵»	۳۷۸
۲۳. آقای نورمحمد مجیدی «مردم و سرزمین‌های استان کوه‌گیلویه و بویراحمد ۱۳۸۱، ایل بویران، بویر و برای»	۳۷۸
۲۴. آقای احمد بحرالعلوم از طایفه دلی تامرادی، گندی خوری، ۱۳۹۷	۳۸۱
۲۵. جامعه‌شناسی ایلات و عشایر ایران، نشر سمت ۱۳۹۵ ریاض الفردوس خانی، ص ۳۳.....	۳۸۲

۲۶. دکتر سید ساعد حسینی «تاریخ کامل سیاسی، اجتماعی، تحلیلی و فرهنگ شفاهی کهگیلویه و بویراحمد، ۱۳۹۸»	۳۸۴
۲۷. امین‌الله نظری، علی‌آباد ۱۳۹۲ در وب سایت (جامع بویراحمد)	۳۸۹
۲۸. یارمحمد بهگام نویی (گلیا)	۳۸۹
۲۹. سروش درست «گروه ایل کهن برای، فضای مجازی، انجمن اهل قلم یاسوج، ۹۹/۱۰/۸»	۳۹۰
اشتراکات برایی‌ها و نویی‌ها	۳۹۹
روایت اول؛	۴۰۰
روایت دوم؛	۴۰۰
طوایف و تیره‌های وابسته به ایل نویی	۴۰۵
۱. زیلایی	۴۰۶
۲. تیره دل‌آوری نویی	۴۰۷
۳. تیره دره‌موردی نویی	۴۰۷
۴. تیره مه‌وینی نویی	۴۰۷
۵. تیره مشایخ تیرافگانی نویی	۴۰۸
۶. تیره پایی نویی	۴۰۸
۷. تیره زنگنه‌ای‌ها	۴۰۸
تصویری از ریش سفیدان، بزرگان و بازماندگانی از ایل کهن نویی در بعضی نقاط داخل و خارج از استان کوه‌گیلویه و بویراحمد	۴۱۲
۸. خانوارهایی از تیره محمود شاهی مقیم روستای دربکلات حوزه سادات محمودی	۴۱۷
تیره جلاله‌ای نویی حسب تقسیمات کشوری مستقر در حوزه سادات محمودی	۴۲۴
۱. قسمت جلاله بالا	۴۲۴
۲. قسمت جلاله پایین	۴۲۹
منابع فصل هجدهم	۴۳۶

فصل نوزدهم : مونوگرافی ایل رئیس برایی

وجه تسمیه برایی	۴۴۳
ایل بویران، بویر، بری، برایی	۴۴۳
عکس در دسترس تعدادی از بازماندگان، نوادگان و وراث محمدعلی‌خان برایی دمرودی فرزند رئیس محمدصالح فرزند رئیس علی‌صالح برایی فرزند براهیم	۴۵۴
اولاد رئیس بهزاد ثانی فرزند ملاعرب فرزند ملاعلی میرزا فرزند بهزادخان فرزند رئیس محمدصالح فرزند رئیس علی‌صالح برایی فرزند براهیم	۴۵۶
*اولاد رئیس رمضان فرزند دوم ملاعرب پسر ملاعلی میرزا پسر بهزادخان پسر رئیس محمدصالح فرزند رئیس علی‌صالح برایی فرزند براهیم	۴۵۹

*اولاد رئیس علی محمد فرزند ملاعرب پسر ملاعلی میرزا پسر بهزادخان پسر رئیس محمد صالح فرزند رئیس علی صالح برای فرزند براهیم	۴۶۰
اولاد رئیس میرزا فرزند ملاعرب پسر ملاعلی میرزا پسر بهزادخان پسر رئیس محمد صالح فرزند رئیس علی صالح برای فرزند براهیم	۴۶۲
عکس در دسترس نوادگان ملامحمد رضا فرزند ملاعلیرضا فرزند بهزادخان برای (مقیم کوخدان سی سخت) ..	۴۶۴
فرزندان رئیس علی شاه (وفات ۱۳۴۵)، ولد رئیس جانباز ولد رئیس شاعلی	۴۷۰
تصویر تعدادی از اولاد و نوادگان رئیس غلامشاه ولد رئیس جونباز ولد رئیس علی باز ولد رئیس شاعلی برای	۴۷۳
اولاد و نوادگان رئیس علی باز (دوم)	۴۷۴
اولاد و نوادگان رئیس علی ناز فرزند رئیس «علی باز» فرزند رئیس شاعلی برای	۴۷۶
تصویری از فرزندان و نوادگان رئیس علی محمد پسر رئیس علی باز پسر رئیس شاه علی	۴۸۲
تصویری از فرزندان و نوادگان رئیس خونباز پسر رئیس علی باز پسر رئیس شاه علی برای	۴۸۳
فرزندان و نوادگان رئیس شهباز: پسر رئیس علی باز پسر رئیس شاعلی برای	۴۸۴
تصویری از نوادگان و بازماندگان ملا جهان بخش فرزند رئیس شاعلی فرزند رئیس صالح فرزند رئیس علی صالح برای فرزند براهیم (مقیم شترخون)	۴۹۵
تصویری از نوادگان و بازماندگان رئیس علی و پسر رئیس حسن فرزند رئیس علی بخش فرزند رئیس شاعلی (شاهلی) فرزند رئیس علی بخش بزرگ فرزند رئیس صالح فرزند رئیس صالح برای فرزند براهیم (مقیم شترخون)	۵۰۲
تصویری از فرزندان و بازماندگان رئیس قربانی فرزند رئیس شاعلی فرزند رئیس صالح فرزند رئیس علی صالح برای فرزند براهیم (مقیم شترخون و دوراهی بهرام بیگی)	۵۰۵
تصویری از نوادگان و بازماندگان رئیس خدابخش فرزند رئیس شاعلی فرزند رئیس صالح فرزند رئیس علی صالح برای فرزند براهیم (تمنک، ده برای)	۵۱۰
عکس تعدادی از نوادگان و بازماندگان رئیس محمد حسین فرزند ملا محمد جعفر فرزند رئیس جهانگیر فرزند رئیس صالح	۵۲۰
عکس در دسترس وابستگان سببی برای تمنک ساکن بختیاری	۵۴۱
تصویری از منسوبین، نوادگان و بازماندگان رئیس علی جون و مشهدی اسمعیل فرزندان درویش محمد فرزند درویش علاءالدین (مقیم تمنک - ده برای) و عموشاه برای	۵۴۲
اولاد و نوادگان قاید علی جان و علی خان فرزند درویش محمد علی برای	۵۴۶
تصویر تعدادی از نوادگان و بازماندگان خانواده عموشاه (مقیم تمنک - ده برای)	۵۶۲
عکس های مختلف از افراد برای	۵۶۵
خانواده های وابسته سببی به طایفه «برای» مقیم تمنک	۵۷۶
خانواده های وابسته سببی به طایفه برای مقیم تنگ رواق	۵۸۴
۱. اولاد قاید «محمد علی» پسر عباسعلی از طایفه رودشتی، مقیم تنگ رواق	۵۸۴
خانواده های از منطقه سمیرم تابعه اصفهان، مقیم تنگ رواق	۵۸۶
خانواده هایی از طایفه درویش فلارد بختیاری مقیم تنگ رواق	۵۸۶
خانواده هایی منتسب به ایل سابق «برای» در خارج استان کهگیلویه و بویراحمد	۵۸۷

۵۸۷	۱. فرزندان رئیس علیرضا برای تنگ‌رواق
۵۹۰	تصویری از مادران بزرگ ایل کهن برای
۵۹۴	۲. خانوارهای منتسب به برای‌ها مقیم کلواری بخش فالارد شهرستان لردگان
۵۹۴	۳. خانوارهای منتسب به برای‌ها در سربرم لردگان بختیاری
۵۹۴	۴. خانوارهای منتسب به برای‌ها در فتح‌باشت
۵۹۴	۵. خانوارهایی منتسب به برای‌ها در مهد‌دهدشت
۵۹۵	۶. خانوارهایی منتسب به برای‌ها در دیل و آرو از توابع بخش مرکزی شهرستان گچساران
۵۹۵	۷. خانوارهایی منتسب به برای‌ها در شامبران گچساران
۵۹۵	۸. خانوارهایی منتسب به برای‌ها در قلات فارس، استاد اردشیر عیدی
۵۹۶	۹. خانوارهای مشهور به طایفه برای در خرامه فارس
۵۹۹	۱۰. خانوارهای مشهور به طایفه برای ساکن در مرودشت، فارس
۵۹۹	۱۱. خانوارهایی منتسب به برای‌ها در براوات از توابع بم - کرمان
۶۰۱	عکس در دسترس تعدادی از افراد مشاغل گوناگون طایفه برای
۶۰۵	فرهنگیان، کارکنان شاغل و غیرشاغل دارای تحصیلات عالی طایفه «برای» تا پایان سال ۱۳۹۷
۶۰۵	۱. اسامی فرهنگیان شاغل، بازنشسته و اساتید دانشگاهی برای - تمنک و ده برای
۶۱۰	۲. اسامی فرهنگیان شاغل، بازنشسته و اساتید دانشگاهی برای (تنگ‌رواق)
۶۱۳	۳. اسامی فرهنگیان شاغل، بازنشسته، اساتید دانشگاهی و غیرشاغل طایفه برای (شترخون)
۶۱۴	۴. اسامی فرهنگیان شاغل، بازنشسته و اساتید دانشگاهی و غیرشاغل خانوارهای برای مقیم دروهان، نقاره‌خانه، آبگر مک و آب‌الو
۶۱۷	۵. اسامی فرهنگیان، کارکنان شاغل، بازنشسته و اساتید دانشگاهی برای مقیم دوراهی بهرام‌بیگی

فصل بیستم : معرفی اسناد ادوار مختلف

۷۳۱	نمونه اسناد و سوابق مالکیت ایل رئیس برای
۷۳۳	نمونه اسناد و سوابق مالکیت طایفه رودشتی
۷۶۰	نمونه اسناد و سوابق مالکیت و مکاتبات طایفه دنایی
۷۶۹	نمونه‌ای از اسناد طایفه کره‌ای
۷۷۳	نمونه اسناد و سوابق مالکیت و مکاتبات طایفه جامه بزرگی کوخدان، سی‌سخت

فصل بیست و یکم : شرح و بررسی یک سند خطی مربوط به محمدعلی خان برای در زمان حاکمیت

سلسله زندیه

۷۸۷	مطالعه موردی؛ سند ایل برای در منطقه‌ی کهگیلویه و بویراحمد
۷۸۷	به قلم، دکتر محمدامین دانشفر
۷۸۹	مقدمه

۷۹۰	پیشینه تحقیق
۷۹۲	شماره‌ای از وقایع تاریخی دوره سند (۱۲۰۵ ق.)
۷۹۴	مشخصات سند (شکل ۱)
۷۹۴	بازخوانی سند
۷۹۵	یافته‌های سند
۷۹۸	نتیجه‌گیری و پیشنهاد
۸۰۰	ارزش ریالی سند: محمدعلی‌خان برای دم رویی
۸۰۲	واحدهای پولی ایران از هخامنشی تا امروز
۸۰۵	ماجرای اصلاحات ارضی و تقابل با تیره‌ای از برای‌ها (تنگ‌رواق) ۲۰ آذرماه سال ۱۳۴۴
۸۱۰	تغییر اصالت و محرومیت از انتخاب نام خانوادگی (ابراهیمی) با هدف حذف هویت در منطقه
	سرنوشت بازماندگان محمدعلی‌خان برای بعد از کشته شدن وی توسط عوامل قاجار به قلم مرحوم کربلایی
۸۱۲	قدمعلی ابراهیمی‌مهر از نوادگان محمدعلی‌خان برای
۸۳۰	منابع فصل بیست و یکم

فصل بیست و دوم: تصرفات اراضی کشاورزی اهالی منطقه

۸۳۱	توسط شرکت ملی گاز ایران
۸۵۱	نمونه تصاویر مکاتبات و صورتجلسات تصرفات اراضی برنجکاری اهالی منطقه (تنگ‌رواق، شترخون)
۹۴۱	خاطرات مردم کهگیلویه و بویراحمد سقوط هواپیمای مسافربری تهران - سمیرم - یاسوج

فصل بیست و سوم: تصاویر و نمودارهای پراکنندگی ایلات، عشایر، طوایف و خاندان‌های قدیم کهگیلویه

و بویراحمد

۹۵۴	تعداد کل سطوح تقسیماتی کهگیلویه و بویراحمد تا سال ۱۳۹۷
۹۵۵	عوارض طبیعی
۹۵۵	غارهای دنا
۹۵۵	رودخانه‌ها
۹۵۶	گیاهان دارویی
۹۵۶	جانوران
۹۵۶	چشمه‌ها و تنگه‌ها و دشت‌ها
۹۵۹	آثار بافت قدیمی شهر دهدشت
۹۶۰	مناطق تاریخی و طبیعی استان کهگیلویه و بویراحمد
۹۶۰	الف) مناطق تاریخی استان
۹۶۶	ب) جاذبه‌های طبیعی استان

فصل بیست و چهارم: کتاب‌شناسی و منابع مورد استفاده

۱۲۵۳	منابع و مأخذ
------	--------------

مقدمه جلد چهارم

سرزمین ما از دیرباز دارای اقوام متعدد با خصوصیات منحصر به فرد بوده، که در جلد اول کتاب پیش‌رو به آن اشاره شده است. توجه به ساختار و شناسنامه سیاسی، اجتماعی، فرهنگ قومی و بومی به عنوان بخشی از سرمایه فرهنگی هر منطقه امری آشکار و بدیهی است. تنوع قومیتی می‌تواند در عین تنوع، باعث یکپارچگی و غنای هویت ملی هر سرزمین باشد. قومیت‌ها را می‌توان همانند شاخه‌های یک درخت و بدنه اصلی درخت را، همان هویت ملی سرزمین دانست. توجه به جا و شایسته به این شاخه‌ها می‌تواند، شکل اصلی درخت را زیباتر و همگون‌تر سازد. در جلد چهارم کتاب در صدد هستیم تا با شناسایی "قوم رئیس" به معنای اعم، و فراز و فرود ایلات قدیمی «برایی» و «نویی» و هویت کلی مردم سرزمین مان در شهرستان دنا که پاره‌ای از تنه استان کهگیلویه و بویراحمد به شمار می‌رود به طور اخص، باز شناسیم و همان‌طور که هر واحد اجتماعی کوچک یا بزرگ در طول تاریخ خود دارای سرگذشت و سرنوشتی شیرین یا تلخ و دارای نقاط ضعف و قوتی بوده، که بخشی از آنها سینه به سینه و زبان به زبان گشته تا به نسل‌های بعدی رسیده است، اما جای انکار ندارد که در رهگذر زمان آن رویدادها و وقایع دچار آسیب شده‌اند. زیرا به علت حب و بغض‌ها و تعصبات سفت و سخت قضایا را دستکاری کرده‌اند. یعنی اشخاص و افراد برجستگی‌ها را به نفع خود بزرگنمایی و نقاط ضعف را کوچک نمایی و گاهی انکار کرده‌اند. از سویی دیگر، به علت کم توجهی یا نبود امکانات و ابزار نوشتاری، بسیاری از حوادث در گذر زمان فراموش و گم شده‌اند، به قولی؛ "از دل برود هر آنچه از دیده برفت". بنابراین پیگیری حقایق امور دشوار است و به ویژه حساسیت‌ها و تعصبات ریشه‌دار که هنوز به قوت خود باقی مانده و سختی کار را دوچندان کرده است، به طوری که دل شیر می‌خواهد وارد گود چنین پژوهشی شد. نگارنده در این راستا به نوشتن این زنجیره نسل ذکور بیشتر اکتفا نمود با اذعان به این که مطالب نوشته شده بر پایه

گفتگوی رو در رو با افراد کهنسال و مطلعین محل تهیه و از پاره‌ای اسناد معتبر استفاده شده است که یقیناً عاری از ایراد نخواهد بود. تهیه‌کننده این مطالب برحسب علاقه و بضاعت خویش و با درک حس جستجوگر نسل جوان نسبت به گذشته و چگونگی سرگذشت نیاکان خود و تحولات منطقه را وا داشت تا این گام هرچند کوچک را بردارد، زیرا کتاب‌های منتشر شده توسط مؤلفان داخل و خارج استان درباره‌ی جزئیات اقوام و طوایف تأمین‌کننده‌ی نیاز علاقه‌مندان نیست و شاید این مشکل ناشی از وجود حساسیت‌ها و تعصبات فرهنگی داخل استان به منزله‌ی عامل بازدارنده چنین پردازشی بوده باشد. با این وجود جای امیدواری است که با تلطیف فضای ذهنیت‌ها تا دیرتر نشده است علاقه‌مندان دانا و توانا با احساس مسئولیت لازم، گام‌های مفید و مثبتی را در این زمینه بردارند و از سویی نگارنده این نوشتار بسیار نگران است که با توجه به فرهنگ مردسالاری دامنه‌دار دینی نتوانسته‌ایم اسامی زنان را به جز موارد معدودی تهیه کنیم. لذا از آنجایی که در فرهنگ ما منفی‌نگری بسیار آسیب‌رسان و به عبارتی همیشه نقاط ضعف‌ها را می‌بینیم و نکات مثبت را کمتر به حساب می‌آوریم، این مهم نیز باید مورد توجه قرار گیرد.

در جلد چهارم این کتاب، مباحثی در خصوص چگونگی شکل‌گیری (ساختار سیاسی، اجتماعی، فرهنگی شهرستان‌دنا) شامل دیدگاه و نقطه‌نظرات نویسندگان و پژوهشگران تاریخ محلی مبنی بر تحولات دوران‌زندیه و قاجاریه و تقابل با ایلات غیرهمسو، تضعیف و حذف آنان در صحنه‌ی سیاسی و حاکمیتی توسط فرمانروایان این حکومت‌ها امثال سرپرستان ایلات (برایی و نویی)، جایگاه و وجه اشتراک این دو ایل بزرگ در گذشته، سخن به میان آمده است. تبیین قوم رئیس در گذر تاریخ کوه گیلویه و بویراحمد، مستند به برخی مدارک تاریخی، درج تصاویر و نقشه‌های مختلف در ابعاد سیاسی، طبیعی و جغرافیایی منطقه پایان‌بخش کتاب می‌باشد تا که قبول افتد و در نظر آید.

محمدقلی دانشفر (ابراهیمی)
۱۴۰۰هـ. ش